

SPAARWATER

Kennisdeling & communicatie

Deelrapport 2013-2015

MRT
2016

Samenvatting

Dit rapport 'Kennisdeling en Communicatie Spaarwater' is onderdeel van de serie rapporten van het project Spaarwater I.

Colofon

Documenttitel	.	Kennisdeling en Communicatie Spaarwater
Status	.	Achtergrondrapportage
Datum	.	1 maart 2016
Projectnummer	.	532
Hoofdauteurs	.	Tine te Winkel (Acacia Water)
Met bijdragen van	.	Guus Braam (Delphy), Wyncko Tonckens (Delphy), Jouke Velstra (Acacia Water)

Disclaimer

Rapport: Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. De auteurs zijn niet verantwoordelijk voor eventuele fouten of consequenties. Aanvullingen of verbeteringen zijn welkom via info@acaciainstitute.nl

---

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	6
2	Overzicht communicatiemiddelen	8
2.1	Kennisverspreiding en communicatiemiddelen	8
2.2	Middelen.....	8
2.2.1	Gebiedsavonden met gebruikers en rondleidingen op pilotlocaties.....	8
2.2.2	Websites	9
2.2.3	Nationale media	10
2.2.4	Artikelen vakbladen en regionale kranten	10
2.2.5	Video's	11
2.2.6	Nieuwsbrief	12
3	Conclusie.....	14

Deze rapportage is onderdeel van onderstaande serie rapporten

Hoofdrapport

Spaarwater pilots rendabel en duurzaam agrarisch watergebruik in een verziltende omgeving van de Waddenregio, Resultaten 2013-2015

Achtergrondrapporten

- Eigen watervoorziening – Zoetwaterbeschikbaarheid.
- Effectief watergebruik met druppelirrigatie
- Verziltingsbestrijding met systeem gerichte drainage
- Eigen watervoorziening – Vastlegging en afbraak van nutriënten en bacteriën
- Eigen watervoorziening – Gewasbeschermingsmiddelen
- Technisch-juridische handreiking risicobeoordeling ‘ondergrondse waterberging’
- Economische Haalbaarheid Spaarwater
- **Kennisdeling en Communicatie Spaarwater**

De rapportages zijn digitaal beschikbaar op www.Spaarwater.com

1 Inleiding

Om de Spaarwatermaatregelen verder te ontwikkelen maakt kennisdeling en communicatie een belangrijk deel uit van Spaarwater. Alle resultaten worden open gedeeld en beschikbaar gesteld voor geïnteresseerden. Activiteiten als excursies, workshops en symposia zijn ingezet voor kennisdeling. Nieuwe ontwikkelingen zijn gedeeld doormiddel van interviews en artikelen in vakbladen en regionale kranten. De informatie is op een transparante en toegankelijke manier beschikbaar gemaakt door meerdere communicatiekanalen te gebruiken.

Communicatie en kennisdeling is van belang tijdens het proces van ‘pilot, proef naar praktijk’. De overige elementen die dit proces vormgeven zijn technische ontwikkeling, economische haalbaarheid en beleidsondersteuning. Communicatie en kennisdeling wordt bij dit proces ingezet met twee doelen: het ophalen van kennis en ervaring uit de praktijk en het delen van nieuwe kennis uit de proef. Beiden zijn belangrijk. Door actief in gesprek te gaan met de betrokken agrariërs en beleidsmakers lukt het om informatie op te halen die alleen in de praktijk te vinden is.

Om de weg van pilot naar marktimplementatie af te leggen zijn vier marktinstrumenten gedefinieerd: technische ontwikkeling, economisch inzicht, stimulerend beleid en communicatie. Binnen Spaarwater is gekozen voor een integrale benadering waarbij deze vier marktinstrumenten tegelijk worden onderzocht, uitgewerkt en toegepast. In deze rapportage wordt een overzicht gegeven over de inzet van communicatie binnen de ontwikkeling van de Spaarwatersystemen.

In deze rapportage worden de activiteiten omtrent kennisdeling en communicatie nader toegelicht en de bijdrage van deze activiteit aan de ontwikkeling van voldoende zoetwater voor de agrarische sector in de Waddenregio.

2

Overzicht communicatiemiddelen

2.1 Kennisverspreiding en communicatiemiddelen

Spaarwater is van start gegaan in september 2013. Tijdens het gehele project, tot het einde in december 2015 is kennisdeling en communicatie een belangrijke factor in het project geweest. Het eerste jaar is bepalend met betrekking tot het neerzetten van het project. Tijdens de eindfase staat het verspreiden van de resultaten centraal. Tijdens de 'tussenfase' is voornamelijk het uitwisselen van ervaring en het ophalen van kennis bij de agrariërs en beleidsmakers belangrijk. Hoe gebruik is gemaakt van de beschikbare middelen wordt in deze rapportage beschreven.

2.2 Middelen

De belangrijkste communicatiemiddelen die zijn gebruikt worden hier beschreven.

- Gebiedsavonden met gebruikers
- Excursies naar pilot locaties
- Website
- 3 maandelijks nieuwsbrief
- Artikelen regionale en nationale kranten
- Artikelen vakbladen
- Video's
- Spaarwater tweedaagse

2.2.1 Gebiedsavonden met gebruikers en rondleidingen op pilotlocaties

De gebiedsavonden en excursies naar de percelen hebben drie belangrijke doelen: het ophalen van informatie, het toetsen van resultaten bij beleidsmakers en gebruikers en het ophalen en reflecteren op ideeën voor systeeminnovatie.

Een project met pilots op locatie biedt bij uitstek de mogelijkheid om excursies te organiseren. De excursies zijn onder andere georganiseerd voor agrariërs, beleidsmakers en financiers. Tevens zijn verscheidene gebiedsavonden georganiseerd voor telers in de Waddenregio. Ook is vaak aangesloten bij bestaande initiatieven zoals Veldleeuwerik, Pootgoedacademie, KAVB en LTO bijeenkomsten en diverse studiegroepen. Het doel van de avonden was onder andere om kennis te verspreiden en agrariërs te informeren. Bovendien was het terughalen van de ervaringskennis van de agrariërs een belangrijke focus. Een voorbeeld is een agrariër die zich tijdens een rondleiding in Breezand afvroeg of het mogelijk is om met behulp van een extra 'opvuljaar' het rendement van de ondergrondse zoetwaterberging te vergroten. Deze vraag is ondertussen onderzocht met behulp van modelstudies en vanwege het voorspelde succes geïntroduceerd als 'Spaarjaar'.

Spaarwater tweedaagse

In opvolging van positieve reacties op de excursies en bijeenkomsten op locatie heeft in het voorjaar van 2015 een Spaarwater-tweedaagse plaatsgevonden voor de projectgroepleden van onder andere het waterschap, de provincie, de Rabobank, LTO, Achmea Agro, de STOWA enzovoorts. Tijdens de twee dagen zijn alle vier de Spaarwaterlocaties bezocht. Omdat de projectgroepen gebiedsgericht zijn opgezet in Noord-Holland en Friesland en Groningen is er veel gebiedskennis en –ervaring uitgewisseld.

Figuur 1. Spaarwater tweedaagse, 2015.

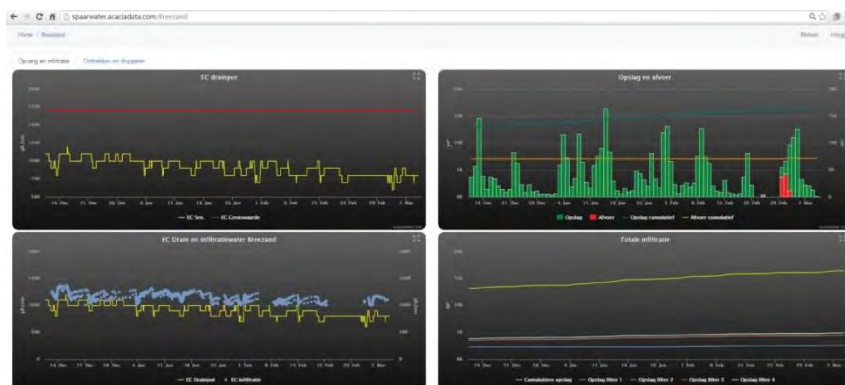
Internationale kennisspreiding

Niet alleen Nederlandse partijen hebben de praktijkproeven de afgelopen jaren bezocht, ook de bestuurders van Duitse buurwaterschappen, overheidsingenieurs uit Bangladesh en medewerkers van UNICEF hebben de locaties bezocht om kennis te maken met de technieken zoals ze hier in Nederland worden uitgevoerd. De resultaten van Spaarwater zijn daarnaast gepresenteerd op internationale podia onder andere in Denemarken, Oekraïne, Bangladesh en Saudi Arabië.

2.2.2 Websites

Gedurende het project zijn drie websites met ieder hun eigen doel gelanceerd. www.spaarwater.com, spaarwater.aciadata.com en www.zoetwaterberging.nl. via www.spaarwater.com wordt en breed publiek aangesproken om algemene informatie over het project, details er pilotlocatie en actuele nieuwsberichten te verspreiden. Voor specifieke en ‘real-time’ meetresultaten om als het ware direct mee te kijken in het veld is spaarwater.aciadata.nl ontwikkeld. Hier is alle actuele meetinformatie per pilotlocatie te vinden. www.zoetwaterberging.nl is een digitale rekenhulp waarmee de telers inzicht kunnen krijgen in de mogelijkheden en kosten van een zelfvoorzienend zoetwatersysteem voor hun bedrijf.

Tijdens Spaarwater II wordt www.spaarwater.com uitgebreid om hier ook meer specifieke data en onderzoeksresultaten te kunnen presenteren die voortkomen uit de andere websites.

Figuur 2. Meetresultaten op spaarwater.aciadata.com

2.2.3 Nationale media

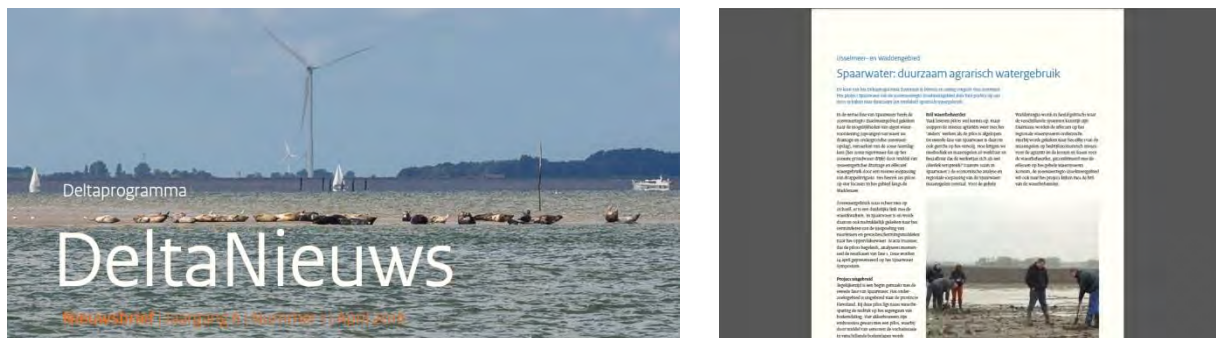
Spaarwater heeft een sterk regionaal karakter. Het project vindt plaats binnen de Waddenregio en speelt in op de hier geldende uitdagingen. Echter, niet alleen de Waddenregio kampt met zoetwatervraagstukken – 11 waterschappen in het IJsselmeergebied zijn afhankelijk van aanvoer van zoetwater uit het IJsselmeer en in grote delen van het land zijn hoog renderende agrarische activiteiten afhankelijk van het waterschap voor hun irrigatiewater. Om de lessen die worden geleerd binnen Spaarwater ook met deze regio's in Nederland te kunnen delen is gebruikt van nationale mediakanalen.

In het voorjaar van 2015 vond een droge periode plaats. Naar aanleiding van deze periode en de positieve resultaten die het proef met druppelstralen in Borgsweer liet zien in relatie tot het bodemvocht is een persbericht uitgestuurd. Naar aanleiding van dit bericht is een interview inclusief invulling van eigen ruimte in de Agro en Food bijlage van het Financieel Dagblad geplaatst.

De Agro en Food bijlage sluit goed aan bij het doel van Spaarwater om met voldoende zoetwater een bijdrage te kunnen leveren aan de economische positie van de agrarische sector.

Deltanieuwsbrief

Spaarwater is opgenomen als één van de klimaatpilots binnen het Deltaprogramma Zoetwater. DeltaNieuws is een gezamenlijke uitgave van de gebieden en generieke thema's van het Deltaprogramma. In DeltaNieuws staat de laatste stand van zaken rond het Deltaprogramma genoemd en vindt je nieuws en informatie van de verschillende deelprogramma's. In DeltaNieuws Jaargang 2016 Nummer 1 is een artikel opgenomen over Spaarwater.

Figuur 3. Spaarwater in DeltaNieuws, (Bron: DeltaNieuws, Jaargang 2016, Nummer 1)

2.2.4 Artikelen vakbladen en regionale kranten

Naast verspreiding op nationaal en regionaal niveau is het belangrijk dat zowel de agrarische als de watersector op de hoogte zijn van de kennisontwikkeling binnen Spaarwater. Om deze sectoren te bereiken zijn artikelen en interviews in agrarische en watervakbladen gepubliceerd. Vakbladen zoals:

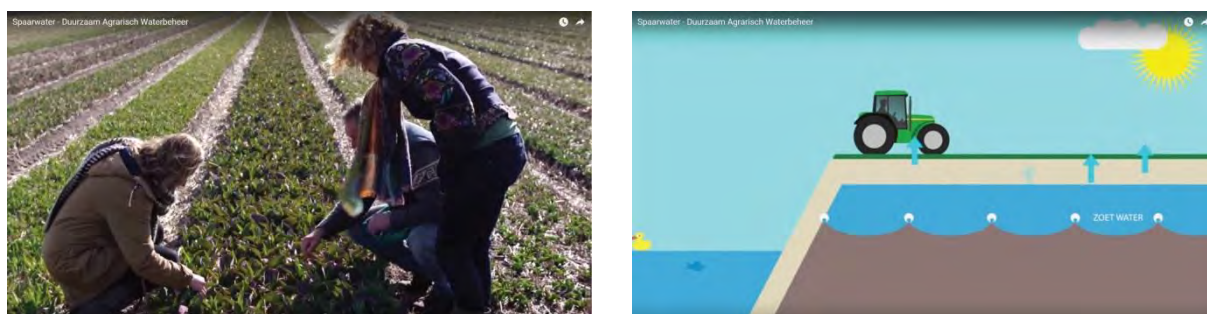
- Het Waterschap;
- De Boerderij;
- Nieuwe Oogst;
- Veldpost
- H2O;
- De Boomkwekerij;
- Bloembollensisie;
- Het regionale blad van de Rabobank in Noord-Holland.

De artikelen in de vakbladen zijn vaak inhoudelijk gefocust en bieden uitstekende mogelijkheden om nieuwe onderzoeksresultaten te verspreiden. Net als in de regionale media komen de aanvragen voor interviews vaak na het actief verspreiden van persberichten. In reactie op de persberichten hebben de afgelopen jaren regelmatig artikelen in regionale kranten zoals het Noord-Hollands Dagblad en de

Leeuwarder Courant gestaan. De artikelen hebben vaak een regionaal karakter en zijn veelal gericht op de problematiek van de betreffende regio. Ook op radio en televisie is aandacht geweest voor Spaarwater. Zo heeft Omrop Fryslân een radio-interview afgenomen tijdens het plaatsen van de drainage op het proefperceel in Herbaijum.

2.2.5 Video's

De Spaarwatermaatregelen vinden plaats in de ondergrond. Aan de oppervlakte zijn van deze ingrepen vaak alleen de technische componenten zichtbaar. Om de werking van de maatregelen inzichtelijk te maken is gebruik gemaakt van visualisatie in de vorm van illustraties en animaties in verschillende video's.

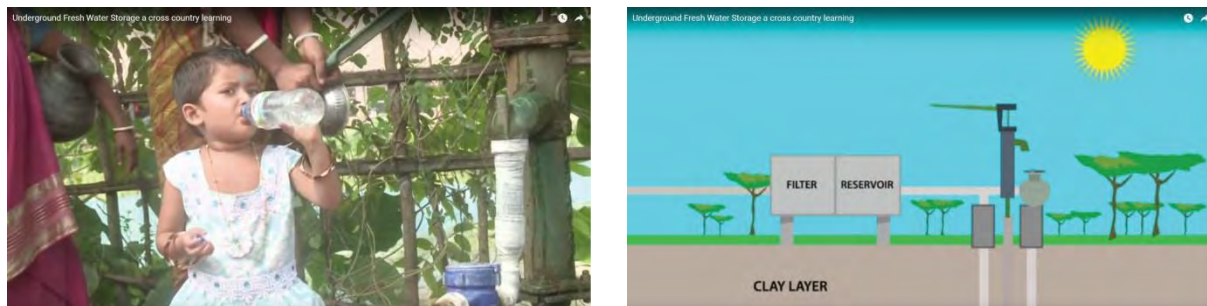

Figuur 4. Beelden en animaties Spaarwater video.

In de eerste video die voor de opening van Spaarwater is gemaakt wordt een technisch inhoudelijke uitleg gegeven over ondergrondse zoetwaterberging, druppelirrigatie en systeemgerichte drainage. Naast de video's zijn animaties en illustraties ontwikkeld om meer inzicht te geven in de werking van de maatregelen. Deze illustraties worden veelvuldig gebruikt tijdens presentaties, op banners en posters en voor verschillende media-uitingen.

Overeenkomsten met Bangladesh

Parallel aan Spaarwater wordt in Bangladesh samen met UNICEF een drinkwaterproject uitgevoerd. Het doel is kleinschalige ondergrondse zoetwaterberging als drinkwatervoorziening te ontwikkelen in dorpen. De techniek die hierbij wordt gebruikt heeft veel overeenkomsten met de Spaarwatermaatregelen. Door de onderzoeksresultaten te presenteren met behulp van een video wordt inzichtelijk gemaakt wat de verschillen en vooral de overeenkomsten zijn tussen de twee projecten. De video is in Dhaka, Bangladesh, voor het eerst gepresenteerd tijdens een nationale workshop.

Figuur 4. Beelden en animaties Spaarwater-Bangladesh video.

Waterinnovatieprijs

Zowel in 2013 als in 2015 is Spaarwater genomineerd voor de Nationale Waterinnovatieprijs van de Unie van Waterschappen. De nominatie gaat gepaard met het tonen van een kort filmpje waarin de innovatie wordt uitgelegd op locatie. De video's zijn gepresenteerd tijdens de uitreiking van de Waterinnovatieprijs. Alle video's zijn beschikbaar via de Spaarwater website en te vinden op YouTube.

2.2.6 Nieuwsbrief

Iedere drie maanden wordt een digitale nieuwsbrief verzonden naar geïnteresseerden die zich hier voor hebben aangemeld via de website. De nieuwsbrief wordt gevuld met de nieuwsberichten van de website. Het versturen van de nieuwsbrief maakt het mogelijk om lezers te bereiken die niet actief de website bezoeken voor de nieuwsberichten.

Figuur 5. Spaarwater Nieuwsbrief, 2015.

3 Conclusie

Om de Spaarwatermaatregelen op te schalen richting praktijkimplementatie is een breed scala aan communicatiemiddelen ingezet. De belangrijkste middelen zijn:

- Gebiedsavonden en excursies naar pilotlocaties. Tijdens deze bijeenkomsten is informatie opgehaald, zijn resultaten bij beleidsmakers en gebruikers getoetst en is gediscussieerd over ideeën voor systeeminnovatie.
- Spaarwater tweedaagse waarbij alle vier de Spaarwaterlocaties bezocht zijn door de projectgroepleden.
- 3 websites: www.spaarwater.com, spaarwater.acaciadata.nl en www.zoetwaterberging.nl. Elk van deze websites heeft zijn eigen functie en doel.
- 3 maandelijkse nieuwsbrief die wordt gevuld met nieuwsberichten van de website.
- Artikelen in regionale en nationale kranten met als doel om nieuwe gebruikers in de regio te inspireren en informeren.
- Artikelen in vakbladen met als doel om vakinhoudelijke informatie te verspreiden.
- Video's waarmee de werking van de maatregelen inzichtelijk gemaakt wordt. Hiervoor is gebruik gemaakt van visualisatie in de vorm van illustraties en animaties in verschillende video's.

Ieder communicatiemiddel heeft zijn eigen toepassing en uitwerking. De middelen zijn belangrijk voor het proces van 'pilot, proef naar praktijk'. Tijdens dit proces zijn twee doelen van belang: het ophalen van kennis en ervaring uit de praktijk en het delen van nieuwe kennis uit de proef. Door actief in gesprek te gaan met de betrokken agrariërs en beleidsmakers is het gelukt om informatie op te halen die alleen in de praktijk te vinden is.

Acacia Institute
Van Hogendorpplein 4
2805 BM Gouda

Telefoon: 0182 – 686424
Internet: www.spaarwater.com
Email: info@acaciainstitute.nl

